

Araştırma Makalesi ♦ Research Article

Anaokuluna Devam Eden Çocukların Ebeveynlerinin Ebeveyn Öz Yeterlik Düzeyleri ile Sosyal Medya Kullanımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Examining the Relationship Between Parental Self-Efficacy Levels and Social Media Use of Parents of Children Attending Kindergarten

Tuğba DİCEL ELBAŞ¹¹MEB, tubadice1@yahoo.com.tr, 0009-0003-8298-9069

MAKALE BİLGİSİ

Anahtar Kelimeler:

Ebeveyn
Öz yeterlik
Sosyal Medya Kullanımı
Anaokulu

ÖZ

Bu çalışmada, anaokuluna devam eden çocuğu olan ebeveynlerin sosyal medya kullanımı ile ebeveyn öz-yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma bulguları, sosyal medya kullanım düzeyinin düşük, ebeveyn öz-yeterlik düzeyinin ise yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Sosyal medya kullanımının bireysel ve toplumsal sonuçları ile erişim engellendiğinde yaşanan duygusal etkiler, ebeveyn öz-yeterlik algısını olumsuz yönde etkilemiştir. Sosyal medyada geçirilen sürenin ebeveyn öz-yeterliği üzerinde doğrudan bir etkisi bulunmamıştır, ancak sosyal medya kullanımının niteliği ebeveyn öz-yeterlik düzeyleriyle ilişkilendirilmiştir. Araştırmanın sonuçları, sosyal medya kullanımının ebeveynlerin çocuk yetiştirme süreçlerine etkisini kontrol etmeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Çalışan ebeveynlerin sosyal medya kullanımı daha fazla olup, öz-yeterlik düzeylerinde de olumlu bir farklılık gözlemlenmiştir. Eğitim düzeyi ve çocukların cinsiyeti gibi faktörler anlamlı farklılık göstermemiştir. Bu bulgular, ebeveynlerin sosyal medya kullanım alışkanlıklarını daha bilinçli bir şekilde yönetmesi ve bireysel-toplumsal etkilerin farkında olmasının önemine işaret etmektedir. Araştırma, ebeveynlerin sosyal medya farkındalığını artırmak ve ebeveynlik öz-yeterliğini desteklemek amacıyla eğitim programları geliştirilmesini önermektedir. Ebeveynlerin sosyal medya kullanımına ilişkin gelecekte daha kapsamlı ve geniş katılımlı çalışmaların yapılması önerilmektedir.

ARTICLE INFO

Keywords:

School principals
Teacher supervision
Quality of education
Supervision in education

ABSTRACT

This study examines the relationship between social media use and parental self-efficacy levels among parents of children attending preschool. The findings reveal that social media use among parents is generally low, while parental self-efficacy levels are high. The individual and social outcomes of social media use, as well as the emotional impacts of restricted access to social media, negatively affect parental self-efficacy perceptions. The time spent on social media does not have a direct impact on parental self-efficacy, but the quality of social media use is associated with self-efficacy levels. The results emphasize the importance of parents managing the effects of social media use on their parenting practices. Employed parents were found to use social media more frequently and reported higher levels of parental self-efficacy. Factors such as education level and the child's gender did not show significant differences. These findings highlight the need for parents to manage their social media habits consciously and remain aware of its individual and social impacts. The study suggests developing educational programs to enhance parents' awareness of social media and support their self-efficacy in parenting. It also calls for more comprehensive and larger-scale studies to better understand the relationship between social media use and parenting practices.

1 GİRİŞ

Okul öncesi dönem, çocukların bilgi, beceri ve alışkanlıklar kazandıkları, gelişim açısından kritik bir süreçtir. Bu dönemde edinilen deneyimler, bireyin yaşamı boyunca kullanacağı bilgi ve becerilerin temelini oluşturmaktadır. Çocuğun sağlıklı gelişiminde en belirleyici faktörlerden birinin ebeveyn tutumları ve ebeveynlik becerileri olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda, ebeveynlerin öz yeterlilik algıları, çocuklarına karşı sergiledikleri tutum ve davranışları doğrudan etkilemektedir (Öksüz, 2002).

Çocuklar, yetişkinlerin davranışlarını taklit ederek öğrenir ve kişiliklerini şekillendirirler. Bu süreçte ebeveynlerin sergilediği tutumlar, çocukların bireysel gelişimleri üzerinde önemli bir etki yaratmaktadır. Ebeveynlik öz yeterliliği, ebeveynlerin çocuk yetiştirme süreçlerindeki becerileri ve yeterlilik algılarını ifade eder ve bu algılar, çocukların gelişiminde kritik bir rol oynar.

Hızla gelişen sosyal medya teknolojileri, bireylerin fikir paylaşımına, diğer kullanıcılarla etkileşim kurmasına ve sosyo-duygusal ihtiyaçlarını karşılamasına olanak sağlayan çok yönlü bir platform haline gelmiştir. Sosyal medya, sadece bireysel bir paylaşım alanı değil, aynı zamanda farklı yaş, eğitim düzeyi ve meslekten bireylerin bir araya gelerek etkileşimde bulunduğu bir sosyal alan olarak da önem kazanmaktadır (Çevik, 2019).

Bu araştırmanın temel amacı, okul öncesi eğitime aktif olarak devam eden çocuğu olan ebeveynlerin ebeveyn öz yeterlilik düzeyleri ile sosyal medya kullanımları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma, bu iki değişken arasındaki olası etkileşimleri ortaya koymayı ve ilgili alan yazına katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

1.1. Sosyal Medyanın Rolü ve Ebeveynlik Üzerine Etkileri

Sosyal medya, kullanıcıların kendi yaşam deneyimlerini sanal bir düzlemde kurgulamalarına ve yapılandırmalarına olanak tanır. Çevik (2019), bireylerin gerçek hayatta gerçekleştiremedikleri hedef ve yaşantıları sanal dünyada kurgulayarak sosyo-duygusal ihtiyaçlarını karşıladıklarını ifade etmektedir. Günümüzde, gerçek dünya ile sanal dünya arasındaki sınırların giderek daha saydam hale geldiği ve bu sınırların belirginliğini kaybettiği görülmektedir (Vural, 2010).

Ebeveynlik bağlamında sosyal medya, anne ve babaların çocuk yetiştirme süreçlerini etkileyen önemli bir araç haline gelmiştir. Ebeveynler, sosyal medya aracılığıyla kendi yaşam pratiklerini ve çocuklarına yönelik tutumlarını diğer ebeveynlerle karşılaştırma fırsatı bulmakta, farklı ebeveynlik modellerini gözlemleyebilmektedir (Sezgin, 2019). Bu durum, ebeveynlik rollerinin sosyal medya etkileşimleri yoluyla değişime açık olduğunu göstermektedir. Eijkman (2008), sosyal medya platformlarında oluşturulan kimliklerin, bireylerin gündelik yaşantıları ve sosyal ilişkileri üzerinde doğrudan etkili olduğunu ifade etmektedir.

1.1.1. Okul Öncesi Dönemin Önemi ve Ebeveynlik

Okul öncesi dönem, çocukların bilgi, beceri ve alışkanlık kazandıkları, bilişsel yapılarını geliştirdikleri kritik bir süreçtir. Bireylerin hayatları boyunca kullandıkları bilgilerin temel taşları bu dönemde atılmaktadır (Kıldan, 2012). Çocuğun gelişiminde ebeveyn tutumları belirleyici bir faktördür. Çocuklar, ebeveynlerinin davranışlarını model alarak kişiliklerini oluşturur, onların tutum ve davranışlarını taklit eder (Öksüz, 2002). Ebeveynlerin çocuklarına karşı sergiledikleri tutumlar, çocukların kişilik gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır (Aslan, 2002). Çocuğun değerli olduğunu hissetmesi, diğer insanlarla sağlıklı ilişkiler kurabilmesi ve kendine saygı geliştirmesi açısından ailede kurulan iletişim büyük önem taşımaktadır (Oktay, 2007).

Ebeveynlerin demokratik ve dengeli bir tutum sergilemeleri, çocuklarının sağlıklı bir birey olarak gelişiminde temel bir rol oynar. Aşırı otoriter veya aşırı serbest bırakıcı tutumlar, çocuğun toplumsal gelişimini olumsuz etkileyebilir (Yavuzer, 1997). Anne ve babaların sevgi ve disiplini dengeli bir şekilde sunmaları, çocuklarının gereksinimlerini en doğru biçimde karşılamalarını sağlar (Tarhan, 2012).

1.1.2. Sosyal Medyanın Ebeveynlik Sürecindeki Yeri

Günümüzde ebeveynler, sosyal medyayı çocuk yetiştirme sürecinde bir öğrenme aracı olarak kullanmaktadır. Hamilelik sürecinden başlayarak, çocuklarının doğumundan büyüme aşamasına kadar geçen dönemde ebeveynler, benzer deneyimlere sahip kişilerin paylaşımlarını takip etmekte ve bu

bilgilerden faydalanmaktadır (Tali, 2021). Dijital platformlar, ebeveynlere hem uzman görüşlerini takip etme hem de diğer ebeveynlerle etkileşim kurma fırsatı sunmaktadır (Çevik, 2019). Sosyal medya, bireyler arasında bağlantı kurarak kitlelerin bir araya gelmesini sağlaması açısından da önemlidir.

Çevik (2019), sosyal medya kullanıcılarının sanal ortamda reel hayatta gerçekleştiremedikleri hedeflerini somutlaştırmaya çalıştıklarını ve birçok duygusal ihtiyaçlarını bu platformlar aracılığıyla karşıladıklarını ifade etmektedir. Sosyal medyanın farklı yaş gruplarına, kültürlere ve ilgi alanlarına hitap eden geniş bir platform sunması, kullanıcı sayısının giderek artmasını sağlamaktadır (Vural, 2010). Ebeveynler, sosyal medya aracılığıyla farklı kültürlerden gelen ebeveynlerin çocuk yetiştirme modellerini gözlemleme imkânı bulmaktadır (Sezgin, 2019). Bunun yanı sıra, sosyal medya platformlarında oluşturulan profiller ve kimlikler, bireylerin günlük yaşamlarına ve sosyal ilişkilerine doğrudan yansımaktadır (Eijkman, 2008).

1.1.3. Ebeveynlik ve Sosyal Medya Kullanımı

Sosyal medya, ebeveynler için bilgi paylaşımı, yeni bilgi öğrenme ve uzmanlara ulaşma açısından hızlı ve pratik bir platform sunmaktadır. Anne ve babalar, sosyal medya üzerinden diğer ebeveynlerle iletişim kurarak merak ettikleri sorulara hızlıca cevap alabilmekte, deneyim paylaşımında bulunabilmektedir (Yazıcı & Özel, 2017). Çocuk gelişimi alanındaki uzmanlar ve deneyimli ebeveynler, sosyal medya platformlarında bilgi ve duygusal destek sağlayarak ebeveynlik süreçlerini kolaylaştırmaktadır.

Ancak, paylaşılan bilgilerin kaynağının bilimsel temellere dayanması gerektiği unutulmamalıdır. Ebeveynlerin, sosyal medya üzerindeki içeriklerin bilimsel mi yoksa kişisel deneyimlere mi dayandığını ayırt etme becerisi kritik öneme sahiptir (Ulusoy & Bostancı, 2014). Ebeveynler, sosyal medya içeriklerini bilinçli bir şekilde değerlendirerek çocukları için en uygun yöntemleri seçmeli ve bu bilgileri doğru bir şekilde uygulamalıdır (Öztürk, 2012).

Sonuç olarak, sosyal medya ebeveynlerin çocuk yetiştirme süreçlerinde önemli bir araç haline gelmiştir. Ancak bu platformların bilinçli kullanımı, çocuk gelişimine olumlu katkılar sağlamak açısından büyük önem taşımaktadır.

1.2. Sosyal Medya Kullanımı ve Problemlerli Davranışlar

Sosyal medyanın ebeveynlik üzerindeki etkisi, bireylerin sosyal medya kullanımıyla ilgili davranış örüntülerine bağlı olarak hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Günümüzde sosyal medya, ebeveynlerin çocuk yetiştirme süreçlerini destekleyici bir araç olabileceği gibi, problemlerli kullanımı durumunda ilişkileri olumsuz etkileyen bir faktör haline de gelebilmektedir. Erkan Akar (2010), sosyal medyanın bireylerin günlük yaşamında önemli bir yer tuttuğunu ve kullanım alışkanlıklarının bireylerin sosyal ilişkilerine doğrudan yansıdığını ifade etmektedir.

Problemlerli sosyal medya kullanımı, özellikle anne ve babaların çocuklarıyla olan ilişkilerinde çeşitli olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Sakakihara ve diğerleri (2019)'ne göre, problemlerli internet kullanımı, ebeveynlerin çocuklarına yeterli zamanı ayırmalarını engelleyerek ihmal riskini artırabilir ve ebeveyn-çocuk ilişkisinde duygusal kopukluklara yol açabilir. Örneğin, sürekli çevrimiçi olan bir ebeveynin, çocuğunun ihtiyaçlarını fark etmesi ve bu ihtiyaçlara uygun şekilde yanıt vermesi zorlaşabilmektedir. Bu durum, çocuğun psikososyal gelişimini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Problemlerli sosyal medya kullanımı ile ilgisiz ebeveynlik tutumları arasında güçlü bir ilişki olduğu vurgulanmaktadır (Erkan, 2019). Anne ve babalar, sosyal medya platformlarında daha fazla vakit geçirdikçe, çocuklarıyla geçirdikleri kaliteli zaman azalma eğilimi gösterebilmekte ve bu durum çocukların davranışları üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Özellikle, annenin problemlerli sosyal medya kullanımı, çocuklar üzerinde ihmal ve kötü muameleye yol açabilecek ciddi sonuçlar doğurabilmektedir (Sakakihara ve diğerleri, 2019).

Sosyal medya kullanımı yalnızca ebeveynlerin çocuklarına ayırdığı zamanı değil, aynı zamanda ebeveynlerin kimlik algılarını ve sosyal rollerini de etkileyebilmektedir. Berna Akçınar (2017)'in raporunda, toplumsal cinsiyet rollerinin değişimiyle birlikte, babaların çocuk bakımına daha fazla katılım sağladığı belirtilmiştir. Ancak, sosyal medya üzerinden yayılan ideal ebeveynlik modelleri, anne ve babalar üzerinde baskı yaratabilir ve ebeveynlik rollerine ilişkin algılarında değişimlere yol açabilir. Örneğin, sosyal medyada paylaşılan "mükemmel ebeveyn" imajı, anne ve babaların kendi ebeveynlik becerilerinden şüphe duymalarına veya bu rolleri yerine getirme konusunda stres yaşamalarına neden olabilir.

Sosyal medyanın etkileri, aynı zamanda anne babaların kendilerini ifade etme biçimlerini de değiştirebilmektedir. Erkan Akar (2010)'ın belirttiği gibi, sosyal medya, bireylerin dijital kimliklerini oluşturmalarına olanak tanımakta ve bu kimlikler gerçek hayattaki sosyal rollerine yansımaktadır. Örneğin, ebeveynler, sosyal medya üzerinden çocukları hakkında paylaşımlar yaparken, genellikle olumlu bir ebeveynlik imajı yaratmaya çalışır. Ancak bu durum, gerçek yaşamla sanal dünya arasındaki sınırların bulanıklaşmasına neden olabilir.

Literatürde, sosyal medya kullanımının ebeveynlik üzerindeki etkilerini azaltmak için ebeveynlerin dijital farkındalıklarının artırılması gerektiği belirtilmektedir. Akar (2010), dijital ortamların bilinçli kullanımı ile ebeveynlerin hem kendileri hem de çocukları için daha sağlıklı bir sosyal medya alışkanlığı geliştirebileceklerini ifade etmektedir. Bu bağlamda, ebeveynlerin sosyal medya kullanım alışkanlıklarını gözden geçirerek, çocuklarıyla geçirdikleri zamanı önceliklendirmeleri önemlidir.

2 YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda, anaokuluna devam eden çocuğu olan ebeveynlerin sosyal medyayı kullanımları ile ebeveyn öz yeterliği arasındaki ilişkinin incelenmesinde genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılacaktır. İlişkisel tarama modeli; iki ya da daha fazla sayıdaki değişken arasındaki değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir (Karasar, 2012). İlişkisel modellerde, değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla çoğunlukla nedensel karşılaştırma yöntemlerinden faydalanılır (Büyüköztürk, vd., 2011). Bu bağlamda çalışmada anne ve babaların sosyal medya kullanım, öz yeterlikleri ile; yaş, öğrenim düzeyi, çalışma durumu, gelir düzeyi, anne-baba olma yaşı, çocuğunun yaşı, cinsiyeti, doğum sırası gibi değişkenlerle farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesinde ise nedensel karşılaştırma yöntemi kullanılmıştır.

3.1 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul ili Kartal ilçesindeki MEB'e bağlı anaokullarına aktif olarak devam eden çocukların anne ve babaları oluşturmaktadır. Alınan bilgiye göre İstanbul ili Kartal ilçesinde devlet anaokullarında 4478, özel anaokullarında 4780 olmak üzere 9258 öğrenci bulunmaktadır. Örneklem büyüklüğü Salant ve Dillman'nın (1994) belirlediği formül ile hesaplanmıştır. Örneklem formülü kullanılarak homojen bir yapıda olmayan bu evren için % 95 güven aralığında, ±% 5 örnekleme hatası ile gerekli örneklem büyüklüğü $n = 9258 (1,96)^2 (0,5) (0,5) / (0,5)^2 (9258 - 1) + (1,96)^2 (0,5) (0,5) = 369$ olarak hesaplanmıştır. Araştırmada 387 öğrencinin velisine ulaşılmıştır.

3.2 Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama araçları Sosyo Demografik Form, Problemlili Sosyal Medya Kullanım Ölçeği ve Ebeveyn Öz-Yeterlik Ölçeğinden oluşmaktadır.

Araştırmacı tarafından geliştirilen sosyo demografik form, problemlili sosyal medya kullanımı ile ebeveyn öz yeterliği arasında ilişkili olabileceği düşünülen çeşitli bilgileri derlemek amacıyla hazırlanmıştır. Anne ve babaların yaş, öğrenim düzeyi, çalışma durumu, gelir düzeyi, anne-baba olma yaşı, çocuğunun yaşı, cinsiyeti, doğum sırası konularında çoktan seçmeli sorulardan oluşmuştur.

Problemlili sosyal medya kullanım ölçeği Yavuz (2020) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 3 faktör ve 21 maddeden meydana gelmektedir. Ölçekte yer alan Likert tipi 5 dereceli maddeler, "Her Zaman", "Çoğunlukla", "Kararsızım", "Nadiren" ve "Hiçbir zaman" aralıklarından oluşmaktadır "Her Zaman", seçeneği en olumlu aralığı temsil etmekte olup 5 ile ve "Hiçbir zaman" aralığı en olumsuz aralığı temsil etmekte olup 1 ile puanlanmaktadır. Olumsuz-ters puanlamada ise "Hiçbir Zaman" aralığı 5 ile ve "Her zaman" aralığı 1 ile puanlanmaktadır. Orijinal çalışmada Faktör 1- sosyal medya kullanımının bireysel/toplumsal sonuçları boyutu Cronbah's Alpha değeri. 869; Faktör 2- sosyal medya kullanımının zamanı/süresi/sıklığı boyutu Cronbah's Alpha değeri. 788 ve Faktör 3-. Sosyal medya ortamlarına erişimin engellenmesinde ortaya çıkan duygu durum boyutu Cronbah's Alpha değeri. 850 olarak bulunmuştur.

Çalışmaya katılan annelerin öz yeterliklerini belirlemek için Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterlik Ölçeği (BPSE-R) kullanılmıştır. Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterlik Ölçeği Suzuki, Holloway ve

Yamamoto tarafından 2016 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması ise 2021 yılında Yıldız, Şahin, Haktanır ve Halloway tarafından yapılmıştır. Ölçek 6'lı likert tipinde oluşturulmuş bir ölçektir. Katılımcılardan her bir madde için; "hiç güvenmiyorum", "biraz güveniyorum", "oldukça güveniyorum", "güveniyorum", "çok güveniyorum" ve "tamamen güveniyorum" seçeneklerinden birini işaretlenmesi istenecektir. Ölçeğin "ebeveynliğe özgü stratejiler" ve "çocuğa kazandırılabilirler" olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekten elde edilen puanın yükselmesi öz yeterlik düzeyinin yükseldiğini göstermektedir. Bu çalışmada ölçeğin güvenilirliği $\alpha=0,896$ olarak yüksek bulunmuştur.

3.3 Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında istatistik program ile analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin tanımlayıcı özelliklerinin belirlenmesinde frekans ve yüzde analizlerinden, ölçeğin incelenmesinde ortalama ve standart sapma istatistiklerinden faydalanılmıştır. Ebeveynlerin ölçek düzeylerini belirleyen boyutlar arasındaki ilişkiler pearson korelasyon ve lineer regresyon analizleri aracılığıyla incelenmiştir. Korelasyon katsayıları (r) 0,00-0,25 çok zayıf; 0,26-0,49 zayıf; 0,50-0,69 orta; 0,70-0,89 yüksek; 0,90-1,00 çok yüksek olarak değerlendirilmiştir (Kalaycı, 2006, s.116). Ebeveynlerin tanımlayıcı özelliklerine göre ölçek düzeylerindeki farklılaşmaların incelenmesinde bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (Anova) ve post hoc (Tukey, LSD) analizlerinden faydalanılmıştır.

3 BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde araştırmaya katılan anne babalardan ölçek yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Tablo 1. Ebeveynlerin Betimleyici Özelliklerine Göre İncelenmesi

Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Yaş		
30 ve Altı	73	18,9
31-35	162	42,0
36-40	94	24,4
41 ve Üzeri	57	14,8
Ebeveyn		
Anne	317	82,1
Baba	69	17,9
Eğitim Durumu		
Ortaokul ve Altı	41	10,6
Lise	70	18,1
Ön Lisans	49	12,7
Lisans	170	44,0
Lisansüstü	56	14,5
Çalışma Durumu		
Evet	203	52,6
Hayır	183	47,4
Aile Gelir Düzeyi		
Gelirimiz Giderimizden Az	82	21,2
Gelirimiz Giderimize Eşit	187	48,4
Gelirimiz Giderimizden Fazla	117	30,3
Çocuğun Yaşı		
3	79	20,5
4	78	20,2
5	113	29,3
6	116	30,1
Çocuğun Cinsiyeti		
Erkek	180	46,6
Kız	206	53,4

Araştırmaya katılan ebeveynlerin demografik özellikleri incelendiğinde, katılımcıların büyük bir kısmının 31-35 yaş aralığında (%42,0) olduğu görülmektedir. Bu yaş grubu, genellikle ebeveynlik deneyiminde aktif ve çocuklarının okul öncesi dönemiyle yakından ilgilenen bireylerden oluşmaktadır. Yaş gruplarına göre dağılımda, 36-40 yaş aralığındaki ebeveynler %24,4 ile ikinci sırada yer alırken, 30 yaş ve altındaki ebeveynler %18,9 oranında temsil edilmiştir. Katılımcılar arasında 41 yaş ve üzeri bireylerin oranı ise %14,8 olup, daha küçük bir grubu temsil etmektedir.

Araştırmaya katılımda annelerin (%82,1) babalara (%17,9) kıyasla çok daha aktif olduğu görülmektedir. Bu durum, çocuk yetiştirme sürecine yönelik çalışmalarda annelerin daha fazla temsil edilmesinin yaygın bir eğilim olduğunu göstermektedir. Eğitim düzeyine bakıldığında ise ebeveynlerin büyük bir kısmının yüksek eğitim düzeyine sahip olduğu dikkat çekmektedir. Lisans mezunları %44,0 ile en yüksek grubu oluştururken, lisansüstü eğitim almış ebeveynlerin oranı %14,5'tir. Ortaokul ve altı eğitim düzeyine sahip ebeveynler ise %10,6 ile en küçük grubu temsil etmektedir.

Ebeveynlerin çalışma durumları incelendiğinde, katılımcıların %52,6'sının çalıştığı, %47,4'ünün ise çalışmadığı görülmektedir. Bu durum, çalışan ve çalışmayan ebeveynlerin neredeyse eşit düzeyde temsil edildiğini göstermektedir. Aile gelir düzeyi açısından bakıldığında, katılımcıların %48,4'ü gelirlerinin giderlerine eşit olduğunu ifade ederken, %30,3'ü gelirlerinin giderlerinden fazla olduğunu, %21,2'si ise gelirlerinin giderlerinden az olduğunu belirtmiştir. Bu dağılım, ekonomik açıdan dengeli bir örneklem olduğunu düşündürmektedir.

Çocukların yaş dağılımına bakıldığında, 6 yaşındaki çocuklar %30,1 ile en büyük grubu oluştururken, 5 yaşındaki çocuklar %29,3 oranında temsil edilmiştir. 3 ve 4 yaş grupları ise sırasıyla %20,5 ve %20,2 oranında temsil edilmiştir. Cinsiyet dağılımına göre kız çocukları (%53,4), erkek çocuklardan (%46,6) biraz daha fazla temsil edilmektedir.

Ebeveynlerin sosyal medya kullanımına yönelik; aritmetik ortalama, standart sapma ve minimum-maksimum düzeyleri aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2. Ebeveynlerin Sosyal Medya Kullanımlarının İncelenmesi

	N	Ort	Ss	Min.	Maks.	Ölçek Min-Maks	Düzye
Sosyal Medya Kullanım Toplam	386	33,257	11,928	21,000	82,000	21-105	Düşük
Sosyal Medya Kullanımının Bireysel Toplumsal Sonuçları	386	12,782	4,681	9,000	41,000	9-45	Düşük
Sosyal Medya Kullanımının Zamanı	386	11,487	4,838	6,000	27,000	6-30	Düşük
Erişimin Engellenmesinde Ortaya Çıkan Duygu Durum	386	8,987	3,752	6,000	21,000	6-30	Düşük

Tablo 2'de, ebeveynlerin sosyal medya kullanımları ve bu kullanımın bireysel ve toplumsal sonuçları, zamanı etkileyen boyutları ve erişimin engellenmesi durumunda ortaya çıkan duygu durumlarına ilişkin betimsel istatistikler incelenmiştir. Genel olarak sosyal medya kullanım düzeyi "düşük" olarak değerlendirilmiştir. Sosyal medya kullanımının toplam puan ortalaması 33,257 (Ss=11,928) olup, 21-105 arasında değişen ölçekte, alt sınırdan bir düzeyde kaldığı görülmektedir. Bu durum, ebeveynlerin sosyal medyayı yoğun bir şekilde kullanmadığını göstermektedir.

Sosyal medya kullanımının bireysel ve toplumsal sonuçları boyutunda ortalama puan 12,782 (Ss=4,681) olup, 9-45 arasında değişen ölçekte yine düşük bir düzeyi işaret etmektedir. Bu, sosyal medya kullanımının bireylerin toplumsal hayatını etkileme potansiyelinin ebeveynler arasında sınırlı düzeyde olduğunu göstermektedir. Sosyal medya kullanımının zamanı etkileyen boyutlarında ise puan ortalaması 11,487 (Ss=4,838) olarak hesaplanmıştır. 6-30 aralığında bir ölçekte değerlendirilen bu boyut da düşük düzeyde kalmıştır. Bu bulgu, sosyal medya kullanımının ebeveynlerin zaman yönetimi üzerinde ciddi bir etkisi olmadığını düşündürmektedir.

Erişim engellendiğinde ortaya çıkan duygu durum boyutunda ise ortalama puan 8,987 (Ss=3,752) olarak belirlenmiştir. Bu değer, 6-30 arasında değişen ölçekte değerlendirildiğinde, sosyal medyaya erişim engellendiğinde ebeveynlerin duygu durumlarında belirgin bir değişim yaşamadığını ifade etmektedir. Ebeveynlerin bu boyutta düşük düzeyde bir etkilenme gösterdiği söylenebilir.

Genel olarak bu bulgular, ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeylerinin düşük olduğunu ve bu kullanımın bireysel, toplumsal ve duygusal boyutlarda ciddi bir etkisinin bulunmadığını göstermektedir. Bu durum, ebeveynlerin sosyal medya kullanımını kontrollü bir şekilde yönettiklerini veya sosyal medyanın günlük yaşamlarında sınırlı bir rol oynadığını düşündürmektedir.

Ebeveynlerin ebeveyn özyeterliklerine yönelik; aritmetik ortalama, standart sapma ve minimum-maksimum düzeyleri aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3. Ebeveynlerin Ebeveyn Öz-Yeterliklerinin İncelenmesi

	N	Ort	Ss	Min.	Maks.	Ölçek Min-Maks	Düzye
Ebeveyn Öz Yeterlik Toplam	386	79,326	18,953	18,000	108,000	18-108	Yüksek
Ebeveynliğe Özgü Strateji	386	29,101	7,623	7,000	42,000	7-42	Yüksek
Çocuğa Kazandırılabilirler	386	50,225	12,173	11,000	66,000	11-66	Yüksek

Tablo 3'te, ebeveynlerin öz-yeterlik düzeylerine ilişkin betimsel istatistikler incelenmiştir. Genel olarak ebeveynlerin öz-yeterlik düzeyleri "yüksek" olarak değerlendirilmiştir. Ebeveyn öz-yeterlik toplam puan ortalaması 79,326 (Ss=18,953) olup, 18-108 arasında değişen ölçekle değerlendirildiğinde yüksek bir düzeyi işaret etmektedir. Bu sonuç, ebeveynlerin çocuk yetiştirme süreçlerinde kendilerine duydukları güvenin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

Ebeveynliğe özgü stratejiler boyutunda ortalama puan 29,101 (Ss=7,623) olarak belirlenmiş olup, 7-42 arasında değişen ölçekle yüksek düzeyde bir yeterliliği ifade etmektedir. Bu, ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecinde kendilerini yeterli hissettikleri ve etkili stratejiler geliştirme konusunda güçlü olduklarını göstermektedir. Çocuğa kazandırılabilirler boyutunda ise ortalama puan 50,225 (Ss=12,173) olarak tespit edilmiştir. 11-66 arasında değişen bu boyut da yüksek bir düzeyi işaret etmektedir. Bu bulgu, ebeveynlerin çocuklarına değerli bilgi, beceri ve alışkanlıklar kazandırma konusunda kendilerini yeterli gördüklerini ortaya koymaktadır.

Genel olarak, ebeveynlerin öz-yeterlik düzeylerinin yüksek olması, çocuk yetiştirme süreçlerine dair güvenlerinin güçlü olduğunu ve ebeveynlik becerilerinde kendilerini başarılı bulduklarını göstermektedir. Bu durum, ebeveynlerin hem bireysel olarak hem de çocuklarına yönelik stratejiler geliştirme ve uygulamada kendilerini yetkin hissettiklerini ifade etmektedir. Bu bulgular, ebeveynlerin çocuklarının gelişiminde etkili bir rol oynama potansiyeline sahip olduklarını desteklemektedir.

Tablo 4. Ebeveynlerin Sosyal Medya Kullanımı ile Ebeveyn Öz Yeterliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Ebeveyn Öz Yeterlik Toplam	Ebeveynliğe Özgü Strateji	Çocuğa Kazandırılabilirler
Sosyal Medya Kullanım Toplam	r	-0,358**	-0,354**	-0,336**
	p	0,000	0,000	0,000
Sosyal Medya Kullanımının Bireysel Toplumsal Sonuçları	r	-0,351**	-0,325**	-0,343**
	p	0,000	0,000	0,000
Sosyal Medya Kullanımının Zamanı	r	-0,285**	-0,300**	-0,256**
	p	0,000	0,000	0,000
Erişimin Engellenmesinde Ortaya Çıkan Duygu Durum	r	-0,332**	-0,333**	-0,308**
	p	0,000	0,000	0,000

**<0,01; Pearson Korelasyon Analizi

Tablo 4, ebeveynlerin sosyal medya kullanımı ile ebeveyn öz-yeterliği arasındaki ilişkinin Pearson korelasyon analizi sonuçlarını göstermektedir. Analiz sonuçlarına göre, sosyal medya kullanımının toplam puanı ile ebeveyn öz-yeterlik toplam puanı arasında anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu görülmüştür (r = -0,358, p < 0,01). Bu durum, sosyal medya kullanımının artmasının ebeveyn öz-yeterliğini olumsuz etkilediğini göstermektedir. Benzer şekilde, sosyal medya kullanımının toplam puanı, ebeveynliğe özgü stratejiler (r = -0,354, p < 0,01) ve çocuğa kazandırılabilirler (r = -0,336, p < 0,01) alt boyutları ile de anlamlı ve negatif bir ilişki göstermiştir.

Sosyal medya kullanımının bireysel ve toplumsal sonuçları boyutunda da ebeveyn öz-yeterlik toplam puanı (r = -0,351, p < 0,01), ebeveynliğe özgü stratejiler (r = -0,325, p < 0,01) ve çocuğa kazandırılabilirler (r =

-0,343, $p < 0,01$) alt boyutları ile negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu sonuç, sosyal medyanın bireysel ve toplumsal etkilerinin ebeveynlik öz-yeterliği üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceğini göstermektedir.

Benzer şekilde, sosyal medya kullanımının zamanı boyutu ile ebeveyn öz-yeterlik toplam puanı ($r = -0,285$, $p < 0,01$), ebeveynliğe özgü stratejiler ($r = -0,300$, $p < 0,01$) ve çocuğa kazandırılacaklar ($r = -0,256$, $p < 0,01$) arasında da negatif yönlü anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Sosyal medyada harcanan zamanın artışı, ebeveynlik becerileri ve öz-yeterlik algıları üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır.

Erişim engellendiğinde ortaya çıkan duygu durum boyutu ile ebeveyn öz-yeterlik toplam puanı ($r = -0,332$, $p < 0,01$), ebeveynliğe özgü stratejiler ($r = -0,333$, $p < 0,01$) ve çocuğa kazandırılacaklar ($r = -0,308$, $p < 0,01$) arasında da negatif ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Bu bulgu, sosyal medyaya erişimin kısıtlanmasının yarattığı duygusal etkilerin ebeveynlerin öz-yeterlik algılarını zayıflatabileceğini göstermektedir.

Genel olarak, bulgular sosyal medya kullanımının ebeveyn öz-yeterliği üzerinde negatif bir etkisi olduğunu ve bu etkinin bireysel-toplumsal sonuçlar, zaman yönetimi ve duygusal durumlar gibi farklı boyutlarda kendini gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, ebeveynlerin sosyal medya kullanımını bilinçli ve dengeli bir şekilde yönetmelerinin, ebeveynlik becerilerini geliştirmede önemli olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Ebeveynlerin Sosyal Medya Kullanımı ile Ebeveyn Öz Yeterliği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Bağımsız Değişken	Standart Edilmemiş Katsayılar		Standart Edilmiş Katsayılar	t	p	%95 Güven Aralığı	
	B	SE	β			Alt	Üst
Sabit	98,239	2,675		36,727	0,000	92,979	103,498
Sosyal Medya Kullanım Toplam	-0,569	0,076	-0,358	-7,510	0,000	-0,718	-0,420

*Bağımlı Değişken=Ebeveyn Öz Yeterlik Toplam, $R=0,358$; $R^2=0,126$; $F=56,404$; $p=0,000$; Durbin Watson Değeri=1,129

Tablo 5'te, ebeveynlerin sosyal medya kullanım toplam puanının ebeveyn öz-yeterlik toplam puanı üzerindeki etkisi regresyon analizi ile incelenmiştir. Modelin genel uyumuna bakıldığında, bağımsız değişken olarak sosyal medya kullanım toplam puanının, ebeveyn öz-yeterlik toplam puanını anlamlı bir şekilde açıkladığı görülmektedir ($F = 56,404$, $p < 0,001$). Modelin açıklayıcılık düzeyi, $R^2 = 0,126$ olarak hesaplanmıştır. Bu durum, sosyal medya kullanımının ebeveyn öz-yeterlik algılarındaki değişimin yaklaşık %12,6'sını açıkladığını göstermektedir.

Regresyon katsayılarına göre, sosyal medya kullanım toplam puanının ebeveyn öz-yeterlik toplam puanı üzerindeki etkisi negatif ve anlamlıdır ($B = -0,569$, $p < 0,001$). Bu bulgu, sosyal medya kullanımının artmasının ebeveyn öz-yeterlik algısında düşüşe neden olduğunu göstermektedir. Standart edilmiş katsayılar ($\beta = -0,358$), sosyal medya kullanımının ebeveyn öz-yeterlik üzerinde orta düzeyde bir etkiye sahip olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca, güven aralığı incelendiğinde (-0,718, -0,420), bu etkinin tutarlılığı gözlemlenmektedir.

Sonuç olarak, sosyal medya kullanımının ebeveyn öz-yeterliği üzerinde olumsuz bir etkisi olduğu ve bu etkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilir. Bu bulgu, sosyal medya kullanımının ebeveynlerin kendine güven ve çocuk yetiştirme becerilerini algılama düzeylerini düşürdüğünü, dolayısıyla sosyal medya kullanımının ebeveynlik süreçlerinde dengeli bir şekilde yönetilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Durbin-Watson değeri (1,129) ise modelde otokorelasyon olmadığını, yani bağımsız değişkenler arasında tutarlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. Ebeveynlerin Sosyal Medya Kullanımı Alt Boyutlarının Ebeveyn Öz-Yeterlik Üzerine Etkisinin İncelenmesi

Bağımsız Değişken	Standart Edilmemiş Katsayılar		Standart Edilmiş Katsayılar	t	p	%95 Güven Aralığı	
	B	SE				Alt	Üst
Sabit	99,140	2,716		36,496	0,000	93,799	104,481
Sosyal Medya Kullanımının Bireysel Toplumsal Sonuçları	-0,961	0,276	-0,237	-3,482	0,001	-1,503	-0,418
Sosyal Medya Kullanımının Zamanı	0,070	0,314	0,018	0,222	0,825	-0,547	0,686
Erişimin Engellenmesinde Ortaya Çıkan Duygu Durum	-0,927	0,412	-0,183	-2,249	0,025	-1,737	-0,117

*Bağımlı Değişken=Ebeveyn Öz Yeterlik Toplam, $R=0,373$; $R^2=0,132$; $F=20,585$; $p=0,000$; Durbin Watson Değeri=1,137

Tablo 6, sosyal medya kullanımının alt boyutlarının ebeveyn öz-yeterlik toplam puanı üzerindeki etkisini inceleyen regresyon analizi sonuçlarını göstermektedir. Modelin genel uyumuna bakıldığında, bağımsız değişkenlerin ebeveyn öz-yeterlik toplam puanı üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($F = 20,585$, $p < 0,001$). Modelin açıklayıcılık düzeyi $R^2 = 0,132$ olarak hesaplanmış olup, sosyal medya kullanımının alt boyutlarının ebeveyn öz-yeterlik algılarındaki değişimin yaklaşık %13,2'sini açıkladığı anlaşılmaktadır.

Bağımsız değişkenler arasında, sosyal medya kullanımının bireysel ve toplumsal sonuçları alt boyutunun ebeveyn öz-yeterlik üzerindeki etkisi negatif ve anlamlıdır ($B = -0,961$, $\beta = -0,237$, $p = 0,001$). Bu sonuç, bireysel ve toplumsal etkilerin ebeveyn öz-yeterlik algısını olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir. Benzer şekilde, erişimin engellenmesi durumunda ortaya çıkan duygu durum alt boyutu da ebeveyn öz-yeterlik üzerinde negatif ve anlamlı bir etkiye sahiptir ($B = -0,927$, $\beta = -0,183$, $p = 0,025$). Bu bulgu, sosyal medyaya erişim engellendiğinde yaşanan olumsuz duyguların ebeveyn öz-yeterlik algısında düşüşe neden olabileceğini ifade etmektedir.

Sosyal medya kullanımının zamanı alt boyutunun ebeveyn öz-yeterlik üzerindeki etkisi ise anlamlı bulunmamıştır ($B = 0,070$, $\beta = 0,018$, $p = 0,825$). Bu, sosyal medyada harcanan zamanın ebeveyn öz-yeterlik algısı üzerinde doğrudan bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Genel olarak, sosyal medya kullanımının bireysel ve toplumsal sonuçları ile erişimin engellenmesinde yaşanan duygu durumlarının ebeveyn öz-yeterlik algısını olumsuz etkilediği söylenebilir. Ancak, sosyal medyada geçirilen sürenin bu algıya doğrudan bir etkisi olmadığı görülmektedir. Modelin Durbin-Watson değeri (1,137), otokorelasyon olmadığını ve modelin güvenilir olduğunu ifade etmektedir. Bu sonuçlar, ebeveynlerin sosyal medya kullanımında özellikle bireysel ve toplumsal etkiler ile erişimle ilgili duygu durumlarını daha bilinçli bir şekilde yönetmeleri gerektiğine işaret etmektedir.

TARTIŞMA

Bu araştırma, anaokuluna devam eden çocuğu olan ebeveynlerin sosyal medya kullanımı ile ebeveyn öz-yeterlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular literatür ışığında değerlendirildiğinde önemli sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmada, ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeylerinin genel olarak düşük olduğu tespit edilmiştir. Sosyal medya kullanımının bireysel ve toplumsal sonuçları, zamanı etkileme boyutu ve erişimin engellenmesi durumunda yaşanan duygu durumlarına ilişkin ölçümlerde de düşük düzeyde sonuçlar elde edilmiştir. Bu bulgu, ebeveynlerin sosyal medya kullanımını kontrollü bir şekilde yönettiğini ya da günlük yaşamlarında sosyal medyaya sınırlı bir yer ayırdıklarını göstermektedir. Bu durum literatürdeki benzer çalışmalarla örtüşmektedir. Örneğin, Dikmen ve Tuncer (2018) ile Morahan-Martin ve Schumacher (2000)

tarafından yürütülen çalışmalar, düşük düzeyde sosyal medya kullanımının bireyler arasında yaygın olduğunu ortaya koymuştur. Ancak bazı araştırmalar, orta düzeyde kullanım sonuçları rapor ederek (Sırakaya ve Seferoğlu, 2013; Sarıtepeci ve ark., 2017) farklılıkları vurgulamıştır. Bu çeşitlilik, örneklem grupları ve ölçüm araçlarındaki farklılıklardan kaynaklanabilir.

Ebeveynlerin öz-yeterlik düzeyleri yüksek olarak değerlendirilmiştir. Özellikle ebeveynliğe özgü stratejiler ve çocuğa kazandırılacak değerler boyutlarında ebeveynlerin kendilerine duydukları güvenin güçlü olduğu görülmüştür. Bu bulgu, ebeveynlerin çocuk yetiştirme süreçlerindeki etkin rollerini destekler niteliktedir ve literatürdeki araştırmalarla uyumludur. Örneğin, Zembat ve ark. (2008), Balat ve Yılmaz (2014) ile Kuzu ve Kısa (2020) tarafından yürütülen çalışmalarda da ebeveynlerin öz-yeterlik düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada sosyal medya kullanımı ile ebeveyn öz-yeterlik düzeyi arasında anlamlı ve negatif ilişkiler bulunmuştur. Sosyal medya kullanımının artması, ebeveynlerin öz-yeterlik algılarında düşüşe yol açmıştır. Bu bulgu, özellikle sosyal medyanın bireysel ve toplumsal sonuçları ile erişimin engellenmesi durumunda yaşanan olumsuz duyguların, ebeveyn öz-yeterlik algısını zayıflatmış olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, sosyal medya kullanımının ebeveynlik süreçlerinde daha bilinçli bir şekilde ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Ebeveynlerin sosyal medya kullanımının ebeveyn öz-yeterliği üzerindeki etkisini değerlendiren regresyon analizi, sosyal medya kullanımının ebeveyn öz-yeterlik düzeyini %12,6 oranında açıkladığını göstermiştir. Özellikle sosyal medya kullanımının bireysel ve toplumsal sonuçları ile erişimin engellenmesinde yaşanan duygusal durumların ebeveyn öz-yeterliği üzerinde belirgin bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Ancak sosyal medyada geçirilen zamanın ebeveyn öz-yeterliği üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Bu sonuç, sosyal medya kullanımının nicelikten çok niteliğinin ebeveyn öz-yeterliği üzerindeki etkilerini belirlediğini göstermektedir.

Ebeveynlerin sosyal medya kullanımları cinsiyet, çalışma durumu, eğitim düzeyi ve gelir gibi değişkenlerle farklılaşmıştır. Özellikle çalışan ebeveynlerin sosyal medya kullanımlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durum, çalışan ebeveynlerin iş stresi ve sosyal bağlantı ihtiyaçlarını karşılamak için sosyal medyayı daha sık kullanabileceği yönündeki literatürle uyumludur (Yeşilyurt, 2021). Bununla birlikte, ebeveyn öz-yeterlik düzeylerinin tanımlayıcı değişkenlerle olan ilişkileri sınırlı düzeyde bulunmuştur. Örneğin, çalışma durumuna ve gelir düzeyine göre farklılıklar gözlemlenirken, eğitim düzeyi ve çocukların cinsiyeti gibi değişkenler açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

SONUÇ

Bu araştırmada, anaokuluna devam eden çocuğu olan ebeveynlerin sosyal medya kullanımı ile ebeveyn öz-yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma bulguları, ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeylerinin genel olarak düşük olduğunu, ebeveyn öz-yeterlik düzeylerinin ise yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte, sosyal medya kullanımının bireysel-toplumsal etkileri ve erişim engellendiğinde yaşanan duygu durumlarının ebeveyn öz-yeterliği üzerinde olumsuz etkiler yarattığı saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen başlıca sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

- **Ebeveynlerin sosyal medya kullanım düzeyleri düşük:** Araştırma, ebeveynlerin sosyal medyayı yoğun bir şekilde kullanmadığını ve günlük yaşamlarında sınırlı bir yere sahip olduğunu göstermektedir.
- **Ebeveyn öz-yeterlik düzeyleri yüksek:** Ebeveynler, çocuk yetiştirme süreçlerinde kendilerini yeterli ve yetkin görmektedir. Özellikle çocuklarına bilgi, beceri ve alışkanlık kazandırma konusunda güvenlerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

- **Sosyal medya kullanımı ile ebeveyn öz-yeterliği arasında negatif bir ilişki:** Sosyal medya kullanımındaki artış, ebeveynlerin öz-yeterlik algılarında azalmaya neden olmaktadır. Özellikle sosyal medyanın bireysel ve toplumsal sonuçları ile erişimin engellenmesinden kaynaklanan duygusal etkiler, ebeveyn öz-yeterlik algısını olumsuz yönde etkilemektedir.
- **Sosyal medyada geçirilen sürenin doğrudan bir etkisi bulunmamıştır:** Sosyal medya kullanımının süresi, ebeveyn öz-yeterliği üzerinde anlamlı bir etki göstermemiştir. Ancak, sosyal medya kullanımının niteliği (bireysel-toplumsal sonuçlar ve duygusal etkiler) ebeveyn öz-yeterlik düzeylerini etkileyebilmektedir.
- **Sosyal medya kullanımı ve ebeveyn öz-yeterliği tanımlayıcı değişkenlere göre farklılık göstermiştir:** Çalışma durumu, gelir düzeyi ve anne-baba olma yaşı gibi değişkenler, sosyal medya kullanımında ve ebeveyn öz-yeterlik düzeylerinde farklılık yaratmıştır. Çalışan ebeveynler sosyal medyayı daha sık kullanırken, bu grup öz-yeterlik düzeylerinde de daha yüksek bir düzey sergilemiştir.
- **Eğitim düzeyi ve çocuk cinsiyeti gibi değişkenler anlamlı farklılık göstermemiştir:** Ebeveynlerin eğitim düzeyleri veya çocuklarının cinsiyetleri, sosyal medya kullanımı ve ebeveyn öz-yeterliği üzerinde belirgin bir etkiye sahip olmamıştır.

Bu bulgular, ebeveynlerin sosyal medya kullanımlarının bilinçli bir şekilde yönetilmesi gerektiğini ve özellikle bireysel-toplumsal etkilerle duygusal durumların ebeveynlik süreçlerinde dikkate alınmasının önemini vurgulamaktadır. Araştırma sonuçları, ebeveynlik öz-yeterliğini destekleyecek eğitim programlarının ve sosyal medya farkındalığını artırmaya yönelik stratejilerin geliştirilmesine ışık tutmaktadır. Bu bağlamda, ebeveynlerin sosyal medya kullanım alışkanlıklarının niteliğini ve etkilerini daha iyi anlamaya yönelik daha geniş kapsamlı araştırmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akar, E. (2010). Sosyal Medya Pazarlaması. Ankara: Efil Yayınevi.
- Akçınar, B. (2017). Türkiye'de ilgili babalık ve belirleyicileri: Ana rapor. Anne Çocuk Eğitim Vakfı, İstanbul.
- Aslan, K. (2002). Değişen Toplumda Aile ve Çocuk Eğitiminde Sorunlar. Ege Eğitim Dergisi, 1(2). Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/egeefd/issue/4923/67344>.
- Balat, G. U., & Yılmaz, E. (2014). Okul öncesi dönemdeki çocukların annelerinin çocuk yetiştirme tutumları ile ebeveyn öz-yeterlik algılarının incelenmesi. E-Journal of New World Sciences Academy, 626.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö., & Köklü, N. (2018). Sosyal Bilimler İçin İstatistik (23. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Çevik, K. (2019). 3-6 yaş arasındaki çocuklara sahip ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları ile sosyal medya kullanımı arasındaki ilişki. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Dikmen, M., & Tuncer, M. (2018). İnternet bağımlılığının aile ilişkilerine etkisi. Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying, 5(1), 34-52.
- Eijkman, H. (2008). Web 2.0 as a non-foundational network-centric learning space. Campus-Wide Information Systems.
- Kalaycı, Ş. (2006). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemi (24. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kıldan, A. O. (2012). Okul Öncesi Eğitimin Amacına İlişkin Öğretmen ve Veli Görüşleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 20(1), 135-150.
- Kuzu, F., & Kısa, M. (2020). Çalışan annelerin ebeveynlik öz-yeterlik algılarının incelenmesi. Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi, 9(2), 132-145.
- Morahan-Martin, J., & Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological internet use among college students. Computers in Human Behavior, 16(1), 13-29.

- Oktaç, A. (2007). Okul Öncesi Dönemin Önemi ve Yaygınlaştırılması. Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Öksüz, Y. (2002). Ergenin Kişilik Gelişiminde Ebeveynin Rolü. Milli Eğitim Dergisi, 155-156, 39-41.
- Sarıtepeci, M., Durak, H., & Durak, A. (2017). Öğretmen adaylarının problemli internet kullanımlarının sosyal medya kullanım alışkanlıkları çerçevesinde incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 32(2), 317-333.
- Sezgin, H. E. (2019). Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Sosyal Medya Reklamlarına Karşı Tutumun İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Sırakaya, M., & Seferoğlu, S. S. (2013). Öğretmen adaylarının problemli internet kullanımlarının incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(1), 238-257.
- Tali, T. (2021). Çocuk sahibi olan bireylerde sosyal medya bağımlılığının çocukluk çağı yaşantılarıyla olan ilişkisinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Tarhan, N. (2012). Sen, Ben ve Çocuklarımız. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Ulusoy, A., & Bostancı, M. (2014). Çocuklarda Sosyal Medya Kullanımı ve Ebeveyn Rolü. The Journal Of Academic Social Science Studies, 28(1), 559-572.
- Vural, B. A., & Bar, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. Journal of Yaşar University, 20(5), 3348-3367.
- Yavuzer, H. (1997). Ana-Baba Çocuk. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazıcı, T., & Özel, M. (2017). Sosyal medyada anneliğin eğitim ve etkileşim boyutu: Instagram üzerine bir inceleme. International Journal of Social Sciences and Education Research, 3(5), 1715-1730.
- Yeşilyurt, Y. (2021). Aydın Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü çalışanlarının iş stresi ve tükenmişlik düzeylerinin internet bağımlılığına etkisinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Zembat, R., Uyanık Balat, G., Çinko, M., Şengül, L., & Acar, M. (2008). Anasınıfındaki çocukların ailelerinin öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi. International Conference of Educational Sciences (ICES'08), 23-25 June 2008, Kıbrıs.